

Luonnos 24.8.2012

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain siirtymäsäännöstä siten, että eräiden lain edellyttämien tietojärjestelmämuutosten toteuttamiselle säädettyä kolmen vuoden määräaikaa jatkettaisiin yhdellä vuodella. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevia muutoksia. Toimitilahuoneistoa koskevin tietoina talletettaisiin ainoastaan tieto siitä, onko huoneisto tarkoitettu toimitilakäyttöön. Turvakielto voitaisiin tallettaa

erityisestä syystä myös toistaiseksi voimassa olevana. Väestötietojärjestelmään voitaisiin tallettaa henkilön omaan pyyntöön perustuen perustiedot myös Suomessa toimivien ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluvista sekä heidän perheenjäsenistään ja yksityisessä palveluksessaan olevista ulkomaan kansalaisista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi täsmennyksiä eräitä väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevien säännösten sanamuotoon.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2013.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010. Laissa säädetään muun muassa väestötietojärjestelmän tietosisällöstä ja tietojen ylläpidosta, rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeuksista, tiedon ilmoittamista koskevista velvoitteista sekä tietojen julkisuudesta ja niiden luovuttamisesta.

Uuden lain myötä väestötietojärjestelmän tietosisältöön tehtiin eräitä muutoksia. Tietosisältömuutosten toteuttaminen vaatii kuitenkin tietojärjestelmämuutoksia, joiden toteuttamiselle asetettiin määräajat lain siirtymäsäännöksissä. Tällaisia väestötietojärjestelmään talletettavia uusia henkilötietoja ovat muun muassa lapsen huollon sisältöä, kuolinpesän yhteys henkilöä ja ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot. Myös eräiden muiden uudistusten toteuttaminen edellyttää tietojärjestelmämuutoksia. Tällainen uudistus on esimerkiksi se, että kaikille väestötietojärjestelmään talletettaville rakennuksille luodaan pysyvä rakennustunnus. Lisäksi rakennuksen historiatiedot tullaan säilyttämään ja kiinteistöjen saantotietojen ylläpidosta tullaan luopumaan. Henkilölle väestötietojärjestelmään talletettu turvakielto koskisi väestötietojärjestelmän tietoja luovutettaessa myös samassa taloudessa asuvaa puolisoa sekä alaikäisiä lapsia.

Lain 80 §:n siirtymäsäännöksessä säädetään kolmen vuoden määräajasta, jonka kuluessa Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen asioinnin tekninen palvelujärjestelmä uuden lain mukaiseksi. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi väestötietojärjestelmään lisättävien uusien tietojen tallettaminen on aloitettava tämän määräajan kuluessa. Pysyvän rakennustunnuksen käyttöön ottamiselle säädetty määräaika on kuitenkin neljä vuotta.

Uuden lain edellyttämistä muutoksista on toteutuksessa lapsen huollon sisältöä koskevien tietojen tallettaminen väestötietojärjestelmään, mikä on tarkoitus aloittaa syksyllä 2012.

Väestötietojärjestelmään talletetaan tiedot Suomen kansalaisista sekä pääsäännön mukaan Suomessa vakinaisesti tai tilapäisesti asuvista ulkomaan kansalaisista. Järjestelmään ei kuitenkaan nykyisin talleta tietoja vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta eikä Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun

kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta. Maistraatti voi kuitenkin erityisestä syystä tallettaa väestötietojärjestelmään tiedot näiden henkilöiden perheenjäsenestä tai heidän yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta. Kotikunnan saamisesta säädetään erikseen kotikuntalaisissa (201/1994). Kotikuntalain mukaan henkilöllä, joka on vieraan valtion diplomaattisen edustuston tai sellaiseen rinnastettavan muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa, ei ole kotikuntaa Suomessa, ellei hän ole Suomen kansalainen tai ellei hänellä ole ennestään kotikuntaa Suomessa. Kotikuntaa ei myöskään ole tässä tarkoitettuna henkilön perheenjäsenellä eikä hänen yksityisessä palveluksessaan olevalla, ellei tämä ole Suomen kansalainen tai ellei tällä ole ennestään kotikuntaa Suomessa. Edellä mainittuja henkilöryhmiä koskevat poikkeukset perustuvat diplomaatti- ja konsulisuhteita koskeviin Wienin sopimukseen (4/1970 ja 50/1980) sekä niitä vastaaviin monenvälisiin kansainvälisiin erioikeussopimuksiin. Sopimusten mukaan näiden organisaatioiden palveluksessa olevat on vapautettu asemamaassa noudatettavista ulkomaan kansalaisten rekisteröintiä koskevista velvoitteista.

Henkilötunnus voidaan nykyisin antaa kansainväliseen sopimukseen perustuen eräille muille henkilöryhmille, jotka ovat sillä tavoin vastaavassa asemassa kuin edustustojen henkilökuntaan kuuluvat, että he saattavat asua Suomessa jopa useita vuosia, mutta eivät saa kotikuntalain mukaan kotikuntaa Suomessa. Henkilötunnuksen antamisesta on näissä tapauksissa sovittu erikseen asianomaisessa sopimuksessa. Tällaisia sopimuksia ovat muun muassa Suomen ja Euroopan kemikaaliviraston välinen toimipaikkasopimus (11/2008) sekä Suomen ja Pohjoismaiden Investointipankin välinen isäntämaasopimus (125/2010).

Toimitilahuoneistoista väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja ovat voimassa olevan lain mukaan huoneistotunnus tai muu huoneiston yksilöivä tunnistetieto, huoneistoa ja sen ominaisuuksia kuvaavat tiedot sekä toimitilahuoneiston omistajan tai haltijan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus taikka omistajan tai haltijan täydellinen nimi ja syntymäaika sekä osoite tai muu yhteystieto. Tarkemmat säännökset toimitilahuoneistoista talletettavista tiedoista sisältyvät väestötietojärjestelmästä annettuun valtioneuvoston asetukseen (128/2010). Toimitilahuoneistoa koskevat tiedot poikkeavat muista huoneistotiedoista siten, että näiden tietojen ajan tasalla pitämiseksi ei ole ollut säännöllistä ylläpitomenettelyä sen jälkeen, kun viimeinen henkikirjoitus toteutettiin vuonna

1989. Tietoja on kuitenkin maistraateissa satunnaisesti päivitetty yksittäistapauksittain.

Väestötietojärjestelmään talletettavista henkilötiedoista säädetään lain 13 §:ssä ja 17 §:ssä. Tarkemmat säännökset talletettavista tiedoista sisältyvät valtioneuvoston asetukseen väestötietojärjestelmästä. Rekisterinpitäjän oikeudesta saada tietoja eri viranomaisilta väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitämistä ja muuta käsittelyä varten säädetään 23 §:ssä, jossa luetaan, mitä tietoja miltäkin viranomaiselta on oikeus saada.

Väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto, jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Turvakielto voidaan voimassaolevan lain mukaan myöntää ensimmäisellä kerralla enintään viideksi vuodeksi ja kiellon voimassaoloa voidaan sen jälkeen hakemuksesta jatkaa edelleen kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Väestötietojärjestelmään oli kesäkuussa 2012 tallettuna turvakielto noin 11 000 henkilölle. Jotta edelleen tarpeellinen turvakielto ei vahingossa raukeaisi sen johdosta, että turvakiellon saanut henkilö ei tee ajoissa hakemusta kiellon jatkamiseksi, Väestörekisterikeskus lähettää turvakiellon saaneelle ennen kiellon päättymistä asiaa koskevan ilmoituksen.

1.2 Nykytilan arviointi

Kiinteistö- rakennus- ja huoneistotietojen käsittelyn uudistaminen

Väestörekisterikeskuksessa on käynnissä vuosina 2011 - 2014 toteutettava väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen käsittelyn uudistamishanke. Hankkeessa toteutetaan myös pysyvän rakennustunnuksen käyttöönotto.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain siirtymäsäännöksen mukaan pysyvä rakennustunnus on otettava käyttöön viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2014. Rakennuksen historiatietojen tallettamisen aloittaminen ja kiinteistöjen saantotietojen ylläpidon lopettaminen olisi sen sijaan toteutettava jo vuotta ennen pysyvän rakennustunnuksen käyttöönottoa eli viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2013. Uuden lain säätämisen vaiheessa ei vielä kyetty ottamaan huomioon kaikkia tekniseen suunnitteluun liittyviä yksityiskohtia ja niiden vaikutuksia tietojärjestelmien kehitykseen, minkä vuoksi lain siirtymäsäännöksessä oleva kaksivaiheinen toteutusaikataulu ei ole soposoinnussa lain laatimisen jälkeen täsmentyneiden ja suunniteltujen väestötietojärjestelmän teknisten kehittämisratkaisujen kanssa.

Siirtymäsäännöksen mukaisesta kaksivaiheisesta toteutusaikataulusta seuraisi, että lähes kaikkiin väestötietojärjestelmän nykyisiin sovelluksiin tehtävät muutokset olisi toteutettava kahden eri tekniikan mukaiseen käsittelyjärjestelmään. Nykyinen rakennustietojen käsittelyjärjestelmä on eräpohjainen ja uusi on sanomapohjainen. Pysyvän rakennustunnuksen käyttöönottamiseen liittyvät muutokset tehdään suoraan uuteen sanomapohjaiseen järjestelmään. Rakennuksen historiatietojen säilyttämisellä ja kiinteistöjen saantotietojen käsittelyn muuttamisella on yhteys pysyvän rakennustunnuksen käyttöönottoon, jonka vuoksi muutosten toteuttamisella tulisi olla yhtenäinen aikataulu ja muutokset tulisi toteuttaa vain yhteen järjestelmään.

Väestötietojärjestelmään talletettavien uusien tietojen ylläpitomenettely

Väestörekisterikeskuksessa selvitetään parhaillaan eri vaihtoehtoja väestötietojärjestelmän tietosisältöön lisättävien uusien tietojen ylläpitämiseksi. Selvityksen kohteena on ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa ja kuolinpesän yhteyshenkilöä koskevien tietojen tuleva ylläpitomenettely. Tavoitteena on, että tiedot voitaisiin tallettaa väestötietojärjestelmään suoraan asianomaisten viranomaisten ilmoittamina niin, että maistraateissa ei tarvitsisi erikseen tallettaa näitä tietoja väestötietojärjestelmään perinteisillä ylläpitosisäilytyksillä. Tietojen mahdollinen ylläpito suoraan viranomaisen tietojärjestelmästä väestötietojärjestelmään edellyttäisi, että tietojen ilmoittajalla olisi käytössään henkilötunnus. Niissä tapauksissa, joissa tiedot ilmoittavalla viranomaisella ei ole käytössään henkilötunnus, tulisi vaihtoehtoisena ratkaisuna selvittää mahdollisuutta antaa viranomaiselle oikeus tallettaa tarvittavat tiedot suoraan väestötietojärjestelmään. Uusien menettelytapojen suunnittelu on vielä kesken ja ehdotettavat ratkaisumallit saattavat edellyttää muutoksia myös muuhun lainsäädäntöön kuin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin. Tämän vuoksi mahdollisia uusia menettelytapoja ei ole mahdollista ottaa käyttöön vielä nykyisen siirtymäajan kuluessa. Uusien tietojen tallettamisen aloittaminen nykyisen siirtymäajan puitteissa merkitsisi, että maistraattien käyttöön jouduttaisiin rakentamaan tietojen ylläpitämistä varten väliaikaisesti sovellukset, jotka kuitenkin jäisivät tarpeettomiksi, kun uudet tekniset ylläpitotietojärjestelmät otettaisiin käyttöön.

Väestötietojärjestelmään talletettavat ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot on lain mukaan oikeus saada ulkomaalaishallinnon viranomaisilta eli Maahanmuuttovirastolta ja poliisilta. Paras menettely olisi, jos tiedot voitaisiin

saada suoraan asianomaisten viranomaisten tietojärjestelmistä väestötietojärjestelmään. Näissä viranomaisten järjestelmissä ei kuitenkaan ole oleskelulupatietojen yhteydessä henkilötunnuksia, koska oleskelulupa myönnetään yleensä ennen kuin ulkomaan kansalaiselle on annettu henkilötunnus. Tämän vuoksi on yhtenä vaihtoehtoisena ratkaisuna selvitetty alustavasti mahdollisuutta siihen, että ulkomaalaishallinnon viranomaiset saisivat oikeuden tallettaa suoraan väestötietojärjestelmään sellaista ulkomaan kansalaista koskevat tiedot, jolle myönnetään ensimmäinen oleskelulupa ja jolla ei vielä ole henkilötunnusta. Jatkosuunnittelussa on selvitettävä erityisesti, mitä mahdollisia vaikutuksia uudella menettelyllä olisi maistraattien ja ulkomaalaishallinnon viranomaisten toimintaan ja resurssien käyttöön.

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot kuolinpesän edustajasta tai muusta yhteyshenkilöstä on tarkoitus saada suoraan Verohallinnon tietojärjestelmästä. Verohallinto kerää verotuksen toimittamista varten tietoja kuolinpesien asianhoitajista. Verohallinto ei kuitenkaan nykyisin kerää tässä yhteydessä asianhoitajien henkilötunnuksia, koska se ei tarvitse näitä tietoja omassa toiminnassaan. Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpidon kannalta on kuitenkin olennaista, että tiedot saataisiin Verohallinnolta ja että ne saataisiin henkilötunnuksellisia. Jos tiedot tallettaisiin väestötietojärjestelmään ainoastaan maistraattien kerääminä, näitä tietoja saataisiin rekisteröidyksi hyvin vähän ja vain satunnaisesti, koska kuolinpesän edustajalla tai muulla yhteyshenkilöllä ei ole tarvetta asioida maistraattien kanssa vastaavalla tavalla kuin Verohallinnon viranomaisten kanssa. Henkilötunnusten kerääminen Verohallinnossa asioinnin yhteydessä olisi sen sijaan helppoa ja yksinkertaista. Jos jatkosuunnittelussa kävisi ilmi, että Verohallinnolla ei olisi mahdollisuutta henkilötunnusten keräämiseen ja luovuttamiseen väestötietojärjestelmään, olisi siinä tapauksessa erikseen selvitettävä, tulisiko kuolinpesän yhteyshenkilöä koskevien tietojen tallettamisesta väestötietojärjestelmään kokonaan luopua. Näistä edellä mainituista uusista tiedoista olisi hyötyä väestötietojärjestelmän tietojen hyväksikäyttäjille vain, jos tiedot ovat kattavia.

Henkilötunnuksen antaminen ulkomaan edustustojen henkilökunnalle

Kaikille kotikunnan Suomessa saaneille ulkomaan kansalaisille annetaan automaattisesti henkilötunnus. Henkilötunnus voidaan antaa myös tilapäisesti Suomessa oleskeleville. Suomessa olevien ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluvat sekä heidän perheenjäsenensä ja yksityisessä palveluksessaan olevat ulkomaan kansalaiset eivät kotikuntalain mukaan saa kotikuntaa Suomessa. Heidät on voimassa olevan väestötietojärjestelmästä ja

Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain pääsäännön mukaan suljettu myös sen mahdollisuuden ulkopuolelle, että he voisivat saada henkilötunnuksen Suomessa tilapäisesti oleskelevina ulkomaan kansalaisina. He saattavat kuitenkin asua Suomessa mahdollisesti jopa useita vuosia. Henkilötunnuksen puuttuminen aiheuttaa heille usein ongelmia käytännön asioiden hoitamisessa, varsinkin niissä tapauksissa, joissa Suomessa oleskelu kestää pitempään.

Toimitilahuoneistoista ylläpidettävät tiedot

Väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen käsittelyn uudistamishankkeen yhteydessä on samalla selvitetty, mitä muutoksia väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen tietosisältöön olisi mahdollisesti tarpeen tehdä. Selvityksen yhteydessä on todettu, että toimitilahuoneistoja koskevien tietojen laatu on erittäin huono ja erityisesti toimitilan haltijaa koskevat tiedot ovat erittäin puutteellisia. Perustiedot toimitilahuoneistoista saadaan väestötietojärjestelmään kunnilta laissa säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen perustuen. Ilmoitusvelvollisuuden täyttämässä on kuitenkin puutteita. Toimitilahuoneistoja koskevien tietojen ylläpito on ongelmallisempaa kuin asuinhuoneistotietojen, koska toimitilajaot muuttuvat rakennuksissa suhteellisen helposti ja taajaan sitä mukaa kuin yritykset aloittavat ja lopettavat tai muutoin järjestelivät toimintaansa. Toimitilatiетоjen ylläpitämisessä on erityisenä ongelmana, että isojen toimitilakäyttöön tulevien rakennusten jakautuminen yksittäisiksi toimitiloiksi ei useimmiten ole selvillä vielä rakentamisaikavälillä. Tilannetta vaikeuttaa myös se, että tilojen sisäisessä jakautumisessa voi tapahtua muutoksia nopeasti. Tietojen ylläpitämiseksi ei ole ollut säännöllistä tarkistusmenettelyä sen jälkeen kun henkikirjoitus päättyi vuonna 1989 eikä yrityksille ole säädetty velvollisuutta ilmoittaa muutostietoja väestötietojärjestelmään. Joidenkin maistraattien alueilla on 1990- ja 2000- luvuilla tehty yksittäisiä kertaluonteisia tarkistuksia. Eräässä maistraatissa vuonna 2005 tehdyn kokeilun perusteella on arvioitu, että kaikkien toimitilatiетоjen kertaluonteinen tarkistaminen vaatisi noin 45 henkilötyövuoden työpanoksen. Henkilötyön lisäksi tarkistamisen toteuttaminen edellyttäisi toimintaprosessien suunnittelua ja mahdollisesti myös tietojärjestelmien kehittämistä. Tarkistamistyötä ei ole mahdollista toteuttaa maistraattien nykyisten henkilöstövoimavarojen puitteissa. Kertaluonteisesta tietojen tarkistamisesta ei olisi myöskään hyötyä, jos tietojen ajan tasalla pitämiseksi ei ole olemassa jatkuvaa ylläpitomenettelyä. Tietojen pitäminen ajan tasalla edellyttäisi käytännössä, että yrityksille olisi

säädettävä lailla uusi velvollisuus ilmoittaa toimitilahuoneistoja koskevissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista väestötietojärjestelmään. Uusi ilmoitusvelvollisuus olisi ristiriidassa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan yrittäjien hallinnollista taakkaa kevennetään.

Turvakieltoa koskevat muutostarpeet

Uuden lain 36 §:n mukaan hakijalle myönnetty turvakielto kattaisi tietoja luovutettaessa automaattisesti myös turvakielton saaneen henkilön kanssa samassa taloudessa asuvan puolison ja lasten tiedot. Turvakielto ulottuisi säännöksen mukaan vain alaikäisiin lapsiin. Lapset saattavat usein asua samassa taloudessa vanhempiensa kanssa myös täysi-ikäisiksi tultuaan, jolloin turvakieltoa ei säännöksen mukaan tarvitsisi enää heidän osaltaan ottaa huomioon tietoja luovutettaessa. Lisäksi perhekokonaisuudessa voi tapahtua muitakin muutoksia yhdelle perheenjäsenelle merkityn turvakielton voimassaolon aikana.

Säännöksen edellyttämiä tietojärjestelmämuutoksia suunniteltaessa on käynyt ilmi, että turvakielton huomioon ottaminen tietojen luovutusvaiheessa koko perhettä koskevana ilman, että kielto olisi nimenomaisesti talletettu väestötietojärjestelmään jokaiselle perheenjäsenelle erikseen, olisi käytännössä teknisesti erittäin vaikeaa ellei jopa mahdotonta toteuttaa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on eräässä turvakieltoa koskevassa kanteluasiassa 28.2.2012 antamassaan ratkaisussa (1755/4/10) esittänyt eräitä turvakieltoa koskevan sääntelyn kehittämiseen liittyviä näkemyksiä. Apulaisoikeusasiamies esitti harkittavaksi, että lainsäädäntöä uudistettaessa turvakielton määräaikaisuuden sijasta harkittaisiin turvakielton voimassaolon määräämistä toistaiseksi voimassaolevaksi.

Apulaisoikeusasiamies on lisäksi pitänyt väestötietolain turvakieltoa koskevan säännöksen sanamuotoa jossain määrin epäselvänä siltä osin, kuin se koskee turvakielton ulottamista henkilöiden omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietojen luovuttamiseen. Säännöksen mukaan turvakielto koskee myös edellä mainittuja tietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakielton kohteena olevista tiedoista.

Eräiden säännösten sanamuodon täsmentäminen

Lain 17 §:n mukaan väestötietojärjestelmään merkityn henkilön ulkomailla asuvista perheenjäsenistä, joilla ei ole henkilötunnusta, voidaan tallettaa väestötietojärjestelmään tietyt perushenkilötiedot. Nykyisen säännöksen sanamuodon mukaan näiden tietojen tallettaminen

koskisi vain Suomen kansalaisen perheenjäseniä. Tällainen rajausta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen, koska henkilötunnuksettomia perheenjäseniä koskevat tiedot on tarpeen tallettaa myös silloin, kun väestötietojärjestelmään merkitty henkilö on ulkomaan kansalainen.

Tiedot lapsen huoltoa koskevista päätöksistä saadaan väestötietojärjestelmään tuomioistuimilta. Tiedonsaantioikeutta koskevan 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa ei kuitenkaan mainita erikseen näitä tietoja, vaan niiden on katsottu sisältyvän perheoikeudellista asemaa koskeviin tietoihin. Momentin 4 kohdassa, joka koskee tiedonsaantioikeutta sosiaalihuollon toimiyksiköltä ja ammattihenkilöltä, mainitaan kuitenkin erikseen lapsen huoltoa ja sen sisältöä koskevat tiedot tältä viranomaistaholta saatavina tietoina. Selkeyden vuoksi vastaava maininta olisi hyvä lisätä myös momentin 1 kohtaan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on antaa Väestörekisterikeskukselle mahdollisuus toteuttaa hallitusti ja taloudellisesti tehokkaalla tavalla 1 päivänä maaliskuuta 2010 voimaan tulleen lain edellyttämät tietojärjestelmämuutokset pidentämällä muutosten toteuttamiselle lain siirtymäsäännöksissä säädettyä määräaikaa yhdellä vuodella. Lisäksi tavoitteena on saada tarvittavaa lisäaikaa kuolinpesän yhteyshenkilötietojen ja ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevien tietojen tallettamisessa noudatettavien menettelytapojen suunnittelulle ja mahdollisesti tarvittavien lainmuutosten valmistelulle, jotta voidaan huolellisesti selvittää mahdollisuudet saada nämä tiedot väestötietojärjestelmään suoraan asianomaisilta viranomaisilta.

Ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluvien ulkomaan kansalaisten käytännön asioiden hoitamista pyritään helpottamaan mahdollistamalla heille omaan pyyntöön perustuva perushenkilötietojen tallettaminen väestötietojärjestelmään ja sen myötä henkilötunnuksen antaminen.

Toimitilahuoneistoista väestötietojärjestelmässä ylläpidettävien tietojen supistamisella pyritään saattamaan voimassa olevan lain sisältö vastaamaan todellisuudessa vallitsevaa käytäntöä toimitilahuoneistoja koskevien tietojen ylläpitämisessä.

Lisäksi lain eräiden yksittäisten säännösten soveltamisessa lain voimaantulon jälkeen ilmi tulleita tulkinnanvaraisuuksia pyritään poistamaan täsmentämällä ja muuttamalla asianomaisten säännösten sanamuotoa tarvittavilta osin.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Uuden lain edellyttämien eräiden tietojärjestelmämuutosten toteuttamiselle säädettyä kolmen vuoden määräaikaa ehdotetaan pidennettäväksi yhdellä vuodella, jolloin kaikkien tietojärjestelmämuutosten toteuttamisen aikataulu olisi yhtenäinen eli kaikkien järjestelmämuutosten tulisi olla toteutettuna viimeistään 1 maaliskuuta 2014.

Diplomaattisen tai muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta sekä Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta sekä hänen perheenjäsenestään ja yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta voitaisiin tallettaa väestötietojärjestelmään hänen omasta pyynnöstään henkilötunnuksen antamiseksi tarvittavat tiedot ja muut tilapäisesti Suomessa oleskelevasta ulkomaan kansalaisesta tallettavat tiedot. Henkilötunnuksen antaminen tilapäisesti Suomessa oleskelevalle ulkomaan kansalaiselle ei merkitse kotikunnan saamista. Kotikunnan saamisesta säädetään erikseen kotikuntalaisissa. Henkilötunnuksen antamisella ei siten olisi oikeutta luovaa vaikutusta, koska edellä mainitut henkilöt eivät kotikuntalain mukaan saa kotikuntaa Suomessa lukuun ottamatta jo nykyisin laissa erikseen mainittuja poikkeustapauksia.

Toimitilahuoneistoista talletettaisiin väestötietojärjestelmään jatkossa ainoastaan huoneistotunniste, huoneiston ominaisuustiedot sekä tieto siitä, että huoneisto on tarkoitettu toimitilakäyttöön. Väestötietojärjestelmässä olevia tietoja toimitilan haltijasta ei enää ylläpidettäisi eikä myöskään sellaisia huoneiston ominaisuuksia koskevia tietoja, jotka liittyvät pelkästään toimitilakäytössä oleviin huoneistoihin. Toimitilahuoneistoista väestötietojärjestelmään ennen ehdotettua muutosta talletettuja tietoja ei hävitettäisi, vaan ne säilytettäisiin edelleen väestötietojärjestelmän yhteydessä erillisenä tiedostona, jota voitaisiin tarvittaessa käyttää hyväksi erilaisissa selvittelytehtävissä.

Turvakieltoa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että turvakiellon tulisi olla talletettuna väestötietojärjestelmään jokaiselle perheenjäsenelle erikseen, jotta se otettaisiin huomioon tietojen luovutuksessa. Maistraatilla olisi velvollisuus selvittää hakijalle turvakiellon vaikutukset. Lisäksi säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin siltä osin, mikä koskee turvakiellon vaikutusta henkilöiden omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietojen luovuttamiseen väestötietojärjestelmästä. Turvakielto olisi

pääsäännön mukaan edelleen määräaikainen, mutta se voitaisiin erityisestä syystä myöntää myös toistaiseksi voimassaolevana.

Lisäksi muita väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevan 17 §:n ja tiedonsaantioikeutta viranomaisilta koskevan 23 §:n sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys säästäisi Väestörekisterikeskukselle aiheutuvaa työtä ja kustannuksia tietojärjestelmämuutosten toteuttamisessa, kun rakennuksen historiatietojen käyttöönottoa sekä kiinteistöjen saantotietojen käsittelyä koskevat muutokset voitaisiin toteuttaa tässä esityksessä ehdotettavan siirtymäajan pidentämisen vuoksi vain yhteen järjestelmään. Siirtymäajan pidentämisellä voitaisiin näin varmistaa hallitun ja yhteen sovitettun järjestelmäkokonaisuuden kustannustehokas toteutus ja käyttöönotto.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Siirtymäajan pidentäminen viivästyttää vuodella eräiden väestötietojärjestelmään talletettavien uusien tietojen (ulkomaalaisen oleskelulupa, kuolinpesän edustajan yhteystiedot) luovuttamista näitä tietoja hyväksikäyttävälle viranomaisille. Siirtymäajan pidentäminen antaa kuitenkin mahdollisuuden suunnitella huolella näiden tietojen ylläpitomenettely siten, että tietojen kattava saanti väestötietojärjestelmään voidaan turvata ja varmistaa väestötietojärjestelmästä luovutettavien tietojen korkea laatu myös näiden uusien tietojen osalta.

Mahdollisuus myöntää turvakielto toistaiseksi voimassa olevana vähentää maistraattien työtä kiellon voimassaoloajan jälkeen uusittavien turvakieltihakemusten käsittelyssä. Muutos vähentää myös Väestörekisterikeskuksen työtä siten, että Väestörekisterikeskuksen ei tarvitse ilmoittaa lähestyvistä kiellon päättymispäivästä niille henkilöille, joilla on toistaiseksi voimassaoleva turvakielto. Maistraateille ehdotetusta tiedonantovelvollisuudesta ei käytännössä aiheutuisi merkittävää lisätyötä, koska maistraatit ovat jo nykyisinkin selvittäneet hakijalle kiellon vaikutuksia turvakieltoa koskevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Väestötietojärjestelmässä ylläpidettävien toimitilahuoneistoja koskevien tietojen supistamisella ei olisi merkittäviä vaikutuksia muiden viranomaisten toimintaan, koska tietoja ei ole käytännössä enää pystytty hyödyntämään. Esimerkiksi Tilastokeskuksen toiminnassa väestötietojärjestelmän toimitilatietoja ei ole

pystytty hyödyntämään puuttuvien tietojen ja heikon laadun vuoksi.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Mahdollisuus henkilötunnuksen antamiseen Suomessa toimivan ulkomaisen edustuston henkilökuntaan kuuluvalle ja tämän perheenjäsenelle sekä yksityisessä palveluksessa olevalle ulkomaan kansalaiselle helpottaa heidän käytännön asiointiaan Suomessa.

Toistaiseksi voimassa oleva turvakielto vähentää riskiä siihen, että edelleen tarpeellinen turvakielto raukeaisi tahattomasti sen johdosta, että turvakiellon saanut ei huomaisi tehdä riittävän ajoissa maistraatille hakemusta kiellon jatkamisesta.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Lakiin ehdotettavat muutokset perustuvat pääosin Väestörekisterikeskuksen ministeriölle esittämiin muutostarpeisiin.

Ehdotus siitä, että Suomessa toimivien ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluville ulkomaan kansalaisille voitaisiin antaa henkilötunnus heidän omasta pyynnöstään, perustuu ulkoasiainministeriön valtiovarainministeriölle tekemään aloitteeseen.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot.....

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

4.3 Lakiehdotusten perustelut

8 §. Rekisteröinnin kohteita koskevat rajaukset. Pykälässä rajataan tietyt henkilöryhmät väestötietojärjestelmään rekisteröinnin ulkopuolelle. Poikkeukset perustuvat diplomaatti- ja konsulisuhteita koskeviin Wienin sopimukseen sekä niitä vastaaviin monenvälisiin kansainvälisiin erioikeussopimuksiin. Poikkeus koskee 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden lisäksi lähtökohtaisesti myös 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja edellä mainittujen henkilöiden perheenjäseniä sekä yksityisessä palveluksessa olevia ulkomaan kansalaisia. Maistraatti voi kuitenkin erityisestä syystä päättää edellä mainittuja perheenjäseniä ja yksityisessä palveluksessa olevia henkilöitä koskevien tietojen tallettamisesta väestötietojärjestelmään.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä mainittuja henkilöitä koskevat perustiedot voitaisiin kuitenkin pääsäännöstä poiketen tallettaa väestötietojärjestelmään, jos hän itse sitä pyytää. Myöskään 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tietojen tallettaminen ei perustuisi enää maistraatin harkintaan, vaan henkilön omaan pyyntöön. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin tästä johtuva muutos ja pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Säännöstä sovellettaessa olisi otettava huomioon myös muut lain säännökset, jotka koskevat ulkomaan kansalaisen tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään. Tällaisia säännöksiä ovat esimerkiksi 9 §, jossa säädetään ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytyksistä sekä 19 §, jossa säädetään väestötietojärjestelmään tallettavien tietojen luotettavuuden varmistamisesta.

Suomessa tilapäisesti oleskelevasta tai työskentelevästä ulkomaan kansalaisesta talletetaan väestötietojärjestelmään yleensä vain suppeat perustiedot, eli ne tiedot, joita heistä yleisimmin tarvitaan. Tässä pykälässä tarkoitettua ulkomaan kansalaiset oleskelevat Suomessa tilapäisesti, joten heistä talletettaisiin vain perustiedot vastaavalla tavalla kuin muistakin Suomessa tilapäisesti oleskelevista ulkomaan kansalaisista. Lain 13 ja 17 §:ssä säädetään henkilöistä väestötietojärjestelmään tallettavista tiedoista. Pykäliin sisältyvien valtuutussäännösten mukaan tallettavien tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallettamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tilapäisesti Suomessa oleskelevista ulkomaan kansalaisista tallettavista tiedoista säädetään väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:ssä.

16 §. Huoneistosta järjestelmään talletettavat tiedot. Pykälässä säädetään asuin- ja toimitilahuoneistoista väestötietojärjestelmään tallettavista tiedoista. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka johtuvat siitä, että toimitilahuoneistoista talletettaisiin väestötietojärjestelmään ainoastaan huoneistotunniste ja sellaiset ominaisuustiedot, jotka talletetaan väestötietojärjestelmään kaikista huoneistoista, sekä tieto siitä, että kyseessä on toimitilakäyttöön tarkoitettu huoneisto. Nykyisin pelkästään toimitilahuoneistoja koskevien ominaisuustietojen sekä toimitilan omistajaa ja haltijaa koskevien muiden tietojen ylläpidosta luovuttaisiin. Tämän johdosta pykälän 1 momentin 4 kohta kumottaisiin.

17 §. Muut järjestelmään talletettavat tiedot. Pykälän 1 momentin 3 kohdan sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että perustiedot sellaisesta ulkomailla asuvasta puolisoista ja lapsista, jolle ei ole annettu henkilötunnusta, voitaisiin tallettaa kaikista väestötietojärjestelmään merkityistä henkilöistä, ei pelkästään Suomen kansalaisista. Lisäksi säännöstä täsmennettäisiin siten, että tiedot voitaisiin tallettaa tarvittaessa myös henkilön vanhemmista. Tietoja ulkomailla asuvista perheenjäsenistä tarvitaan muun muassa perheenyhdistämistapauksissa. Myös tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen tallettamisen edellytyksenä on, että tietojen luotettavuus on varmistettu siten kuin lain 19 §:ssä säädetään.

23 §. Tiedonsaantioikeus viranomaisilta. Pykälässä säädetään siitä, mitä tietoja rekisterinpitäjillä on oikeus saada väestötietojärjestelmään eri viranomaisilta. Tiedot lapsen huollosta ja sen sisällöstä saadaan tuomioistuimilta silloin, kun huollosta on annettu tuomioistuimen päätös, ja kunnan sosiaaliviranomaisilta silloin, kun vanhemmat ovat tehneet sopimuksen lapsen huollosta. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus saada tuomioistuimelta tieto muun muassa ratkaisusta, joka koskee perheoikeudellista asemaa. Tämän on katsottu sisältävän myös lapsen huoltoa koskevat ratkaisut. Sanamuotoa ehdotetaan selkeyden vuoksi täsmennettäväksi siten, että siinä mainittaisiin nimenomaisesti erikseen oikeus saada tietoja lapsen huoltoa ja sen sisältöä koskevista tuomioistuimen ratkaisuista. Näin täsmennettynä sanamuoto vastaisi voimassa olevaa käytäntöä ja olisi sisällöltään vastaava kuin pykälän 1 momentin 3 kohdassa, jossa säädetään oikeudesta saada nämä tiedot sosiaalihuollon toimintayksiköltä ja ammattihenkilöltä silloin, kun tiedot perustuvat lapsen vanhempien tekemään sopimukseen lapsen huollosta. Tarvittavat tekniset muutokset lapsen

huollon sisältöä koskevien tarkempien tietojen tallettamiseksi väestötietojärjestelmään ovat valmistumassa ja tietojen tallettaminen on tarkoitus aloittaa syksyllä 2012.

36 §. Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus. Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan yhdelle perheenjäsenelle merkitty turvakielto kattaisi tietoja luovutettaessa automaattisesti myös samassa taloudessa asuvaa puolisoa ja alaikäisiä lapsia koskevat tiedot. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että turvakielto kattaisi vain sitä henkilöä koskevat tiedot, jolle on väestötietojärjestelmään talletettu turvakielto. Turvakielto tulisi siten hakea kaikille perheenjäsenille erikseen, jotta turvakiellon antama suoja kattaisi tietojen luovutuksessa kaikki perheenjäsenet. Momentin viimeisen virkkeen sanamuotoa ehdotetaan lisäksi tarkennettavaksi siten, että turvakielto koskisi myös edellä mainitun henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista silloin, kun tietoja luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan erityisestä syystä turvakielto voisi olla voimassa toistaiseksi. Tämä mahdollisuus voisi koskea lähinnä sellaisia henkilöitä, jotka saattavat tarvita turvakieltoa ammattinsa vuoksi, kuten esimerkiksi poliisit, vanginvartijat, syyttäjät ja tuomarit. Joissakin tapauksissa tietystä ammatista johtuva uhka saattaa olla olemassa niin kauan, kuin henkilö toimii tässä ammatissa, joissakin harvinaisemmissa tapauksissa jopa sen jälkeen. Kuten nykyisinkin, turvakiellon myöntäminen olisi edelleen poikkeuksellinen turvaamistoimi eikä sitä tulisi myöntää pelkästään henkilön subjektiivisten tuntemusten perusteella. Turvakieltoa ei tule myöskään automaattisesti merkitä toistaiseksi voimassaolevana pelkästään sillä perusteella, että henkilö toimii tietyssä ammatissa. Turvakieltoa koskevan hakemuksen pitää aina olla perusteltu ja siitä tulisi selkeästi ilmetä uhka ja sen todennäköisyys sekä arvio sen kestosta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin maistraatin velvollisuudesta antaa turvakiellon hakijalle tarvittavaa tietoa turvakiellon välittömistä vaikutuksista. Koska turvakieltoa ei otettaisi tietoja luovutettaessa huomioon automaattisesti koko perhettä koskevana, olisi maistraatin erityisesti kerrottava turvakiellon hakijalle mahdollisista vaikutuksista, joita voi seurata, jos turvakieltoa ei samalla haeta ja talleteta kaikille samassa taloudessa asuville perheenjäsenille.

80 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 kohdan mukaan Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen asioinnin tekninen palvelujärjestelmä tämän lain mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kaikki 1 kohdassa tarkoitetut uuden lain voimaantulon edellyttämät tekniset muutokset olisi siten oltava toteutettuna voimassaolevan säännöksen mukaan viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2013. Tätä siirtymäaikaa ehdotetaan jatkettavaksi yhdellä vuodella, jolloin muutosten olisi oltava toteutettuna viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2014.

4.4 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiin ehdotetaan muutoksia, jotka koskevat muun muassa väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja. Lain muutokset aiheuttavat muutoksia myös väestötietojärjestelmästä annettuun asetukseen, jossa annetaan tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmään tallettavista tiedoista.

4.5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

4.6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (HE 89/2008) käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa (valiokunnan lausunto PeVL 3/2009). Perustuslakivaliokunta otti lausunnossaan kantaa lakiesityksen säännöksiin muun muassa perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että ehdotus täyttää pääosiltaan perustuslakivaliokunnan käytännössä tällaiselle sääntelylle asetetut vaatimukset. Valiokunnan lausunnossa esitetyt muut näkemykset lakiehdotuksesta on otettu huomioon eduskunnan hyväksymässä laissa (ks. hallintovaliokunnan mietintö HaVM 4/2009).

Tässä hallituksen esityksessä lakiin ehdotettavat muutokset ovat pääosin täsmennyksiä säännöksiin, jotka koskevat väestötietojärjestelmään rekisteröitäviä henkilötietoja eikä näihin säännöksiin nyt ehdotettavilla muutoksilla ole vaikutuksia perustuslaissa turvattuun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan toteutumisen kannalta.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi

ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämijärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 8 ja 16 §, 17 §:n 1 momentin 3 kohta, 23 §:n 1 momentin 1 kohta, 36 § ja 80 l:n 1 kohta seuraavasti:

8 §

Rekisteröinnin kohteita koskevat rajaukset

Väestötietojärjestelmään ei talleteta tietoja:

1) vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;

2) Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön perheenjäsenestä tai hänen yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta;

4) sellaisesta kiinteistöstä tai muusta rekisteriyksiköstä, rakennushankkeesta, rakennuksesta tai huoneistosta, jonka tietoja ei lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen mukaan talleteta väestötietojärjestelmään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista yksiköistä.

Edellä 1 momentin 1-3 kohdassa mainitun henkilön tiedot voidaan kuitenkin hänen omasta pyynnöstään tallettaa väestötietojärjestelmään siten kuin siitä tässä laissa säädetään.

16 §

Huoneistosta järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään talletetaan rekisteröinnin kohteena olevasta asuin- ja toimitilahuoneistosta seuraavat tiedot:

1) huoneistotunnus tai muu huoneiston yksilöivä tunnistetieto;

2) huoneistoa ja sen ominaisuuksia kuvaavat tiedot;

3) asuinhuoneiston hallintaperustetta ja käytössäoloa koskevat tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallettamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta

sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Muut järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään voidaan tallettaa rekisteröinnin kohteena olevaa henkilöä koskevina myös seuraavat tiedot:

3) sellaisen 13 §:ssä tarkoitetun henkilön ulkomailla asuvan puolison, lapsen ja vanhemman, jolle ei ole annettu henkilötunnusta, täydellinen nimi, syntymäaika, sukupuoli, siviilisäätty, kansalaisuus, osoite ja kuolinaika;

23 §

Tiedonsaantioikeus viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa ja muuta käsittelyä varten seuraavasti:

1) tuomioistuimelta tieto tuomioistuimen ratkaisusta, joka koskee henkilön siviilisäättyä, perheoikeudellista asemaa, lapsen huoltoa ja sen sisältöä, toimikelpoisuuden rajoitusta, edunvalvontaa ja kuolleeksi julistamista, kiinteistön saantoa, lainhuutoa ja käyttöoikeutta sekä Rikosseuraamusvirastolta tieto henkilön yli kolme kuukautta kestävästä oleskelusta rangaistuslaitoksessa;

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, voidaan väestötietojärjestelmään hakemuksesta tallettaa turvakielto. Kun turvakielto on talletettu järjestelmään, tämän henkilön

kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto voidaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tämän henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös edellä mainitun henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, kun hänen tietojaan luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään tallettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin I momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi.

Maistraatin on selvittävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

80 §

Siirtymäsäännökset

1.Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen asioinnin tekninen palvelujärjestelmä tämän lain mukaiseksi neljän vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki**väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 8 ja 16 §, 17 §:n 1 momentin 3 kohta, 23 §:n 1 momentin 1 kohta, 36 § sekä 80 §:n 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Rekisteröinnin kohteita koskevat rajaukset

Väestötietojärjestelmään ei talleteta tietoja:
 1) vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;
 2) Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;
 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön perheenjäsenestä tai hänen yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta, *jollei maistraatti erityisestä syystä toisin päättä;* sekä
 4) sellaisesta kiinteistöstä tai muusta rekisteriyksiköstä, rakennushankkeesta, rakennuksesta tai huoneistosta, jonka tietoja ei lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen mukaan talleteta väestötietojärjestelmään.
 Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista yksiköistä.

16 §

Huoneistosta järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään talletetaan rekisteröinnin kohteena olevasta asuin- ja

Ehdotus

8 §

Rekisteröinnin kohteita koskevat rajaukset

Väestötietojärjestelmään ei talleteta tietoja:
 1) vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston taikka lähetetyn konsulin viraston palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;
 2) Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta;
 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön perheenjäsenestä tai hänen yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta;
 4) sellaisesta kiinteistöstä tai muusta rekisteriyksiköstä, rakennushankkeesta, rakennuksesta tai huoneistosta, jonka tietoja ei lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen mukaan talleteta väestötietojärjestelmään.
 Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista yksiköistä.
Edellä 1 momentin 1-3 kohdassa mainitun henkilön tiedot voidaan kuitenkin hänen omasta pyynnöstään tallettaa väestötietojärjestelmään siten kuin siitä tässä laissa säädetään.

16 §

Huoneistosta järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään talletetaan rekisteröinnin kohteena olevasta asuin- ja

toimitilahuoneistosta seuraavat tiedot:

- 1) huoneistotunnus tai muu huoneiston yksilöivä tunnistetieto;
- 2) huoneistoa ja sen ominaisuuksia kuvaavat tiedot;
- 3) asuinhuoneiston hallintaperustetta ja käytössäoloa koskevat tiedot; *sekä*
- 4) *toimitilahuoneiston omistajan tai haltijan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus taikka omistajan tai haltijan täydellinen nimi ja syntymäaika sekä osoite tai muu yhteystieto.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallettamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Muut järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään voidaan tallettaa rekisteröinnin kohteena olevaa henkilöä koskevina myös seuraavat tiedot:

-
- 3) sellaisen Suomen kansalaisen ulkomailla asuvan puolison ja lapsen, jolle ei ole annettu henkilötunnusta, täydellinen nimi, syntymäaika, sukupuoli, siviilisäätty, kansalaisuus, osoite ja kuolinaika;
-

23 §

Tiedonsaantioikeus viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa ja muuta käsittelyä varten seuraavasti:

- 1) tuomioistuimelta tieto tuomioistuimen ratkaisusta, joka koskee henkilön siviilisäättyä, perheoikeudellista asemaa, toimikelpoisuuden rajoitusta, edunvalvontaa ja kuolleeksi julistamista, kiinteistön saantoa, lainhuutoa ja käyttöoikeutta sekä Rikosseuraamusvirastolta tieto henkilön yli kolme kuukautta kestävästä oleskelusta rangaistuslaitoksessa;

toimitilahuoneistosta seuraavat tiedot:

- 1) huoneistotunnus tai muu huoneiston yksilöivä tunnistetieto;
- 2) huoneistoa ja sen ominaisuuksia kuvaavat tiedot;
- 3) asuinhuoneiston hallintaperustetta ja käytössäoloa koskevat tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallettamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Muut järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään voidaan tallettaa rekisteröinnin kohteena olevaa henkilöä koskevina myös seuraavat tiedot:

-
- 3) sellaisen *13 §:ssä tarkoitettun henkilön* ulkomailla asuvan puolison, lapsen *ja vanhemman*, jolle ei ole annettu henkilötunnusta, täydellinen nimi, syntymäaika, sukupuoli, siviilisäätty, kansalaisuus, osoite ja kuolinaika;
-

23 §

Tiedonsaantioikeus viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa ja muuta käsittelyä varten seuraavasti:

- 1) tuomioistuimelta tieto tuomioistuimen ratkaisusta, joka koskee henkilön siviilisäättyä, perheoikeudellista asemaa, *lapsen huoltoa ja sen sisältöä*, toimikelpoisuuden rajoitusta, edunvalvontaa ja kuolleeksi julistamista, kiinteistön saantoa, lainhuutoa ja käyttöoikeutta sekä Rikosseuraamusvirastolta tieto henkilön yli kolme kuukautta kestävästä oleskelusta

36 §

Turvakielto

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, voidaan väestötietojärjestelmään hakemuksesta tallettaa turvakielto. Kun turvakielto on talletettu järjestelmään, tämän henkilön, *hänen kanssaan samassa taloudessa asuvan puolison tai lapsen* kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto voidaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tämän henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös edellä mainittujen henkilöiden omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista.

Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään talletettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

80 §

Siirtymäsäännökset

1. Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen

rangaistuslaitoksessa;

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, voidaan väestötietojärjestelmään hakemuksesta tallettaa turvakielto. Kun turvakielto on talletettu järjestelmään, tämän henkilön kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto voidaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tämän henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös edellä *mainitun henkilön* omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, *kun hänen tietojaan luovutetaan väestötietojärjestelmästä*.

Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään talletettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. *Eriyisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi.*

Maistraatin on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

80 §

Siirtymäsäännökset

1. Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen

asioinnin tekninen palvelujärjestelmä tämän lain mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

asioinnin tekninen palvelujärjestelmä tämän lain mukaiseksi *neljän* vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.